

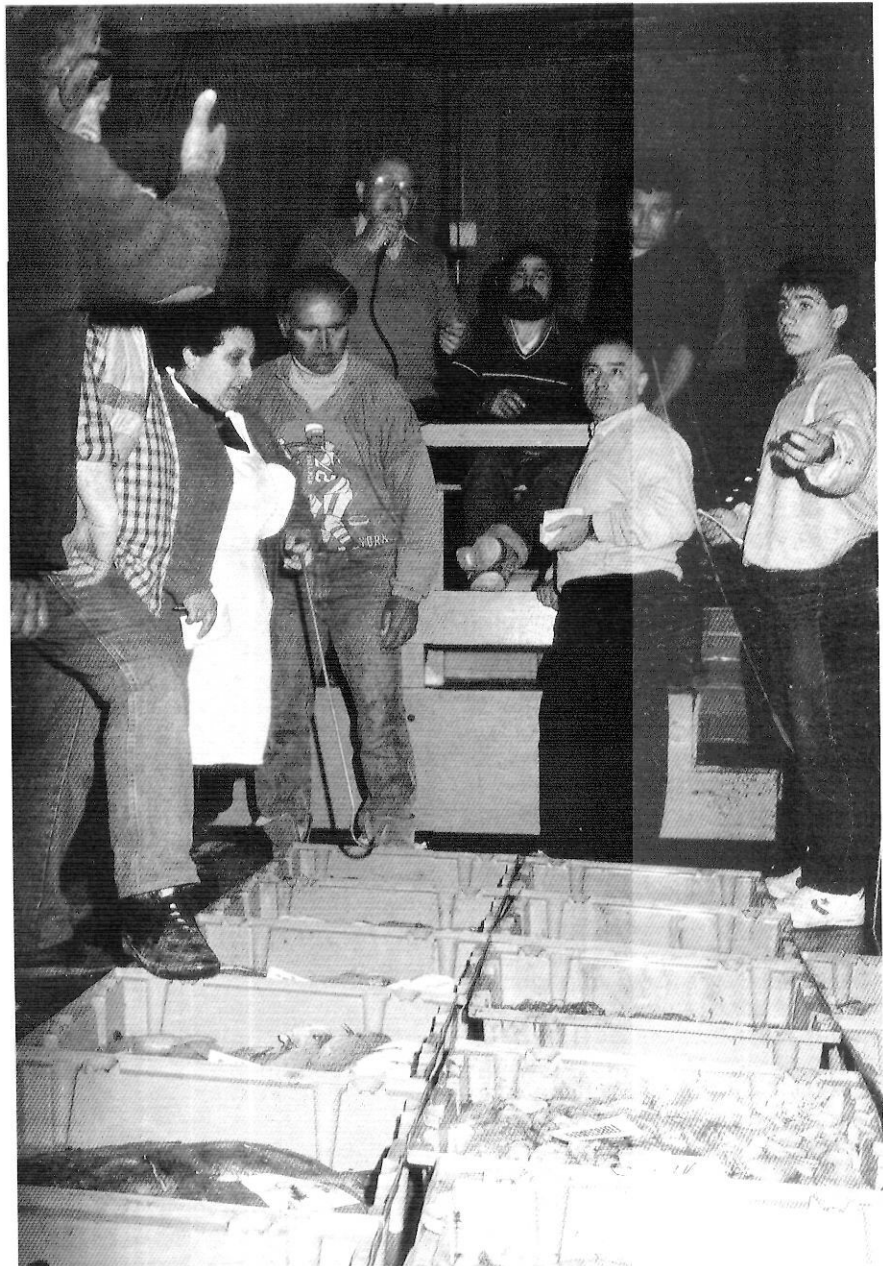
Les Confraries de Pescadors al servei del sector pesquer

BERTA NADAL

Les Confraries de Pescadors són actualment les organitzacions bàsiques del sector pesquer gironí, així com del català. El seu caràcter de corporacions de dret públic i la seva implantació al llarg del litoral determinen que tota l'activitat pesquera de la costa gironina es trobi organitzada sota les 11 confraries de pescadors actualment existents en el litoral gironí. Aquestes són, de nord a sud, les confraries de Llançà, el Port de la Selva, Cadaqués, Roses, l'Escala, l'Estartit, Palamós, Sant Feliu, Tossa, Lloret i Blanes.

Cadascuna de les confraries gaudeix d'un àmbit territorial propi que termeneja amb les confraries veïnes. Dins d'aquest àmbit és la Confraria la que mitjançant les funcions delegades explícitament per les administracions i les seves pròpies intenta donar resposta a les necessitats de la seva flota pesquera, alhora que regula i en certa manera controla l'activitat productiva desenvolupada en el seu àmbit territorial. Malgrat no ser obligació la pertinença a una confraria per dedicar-se a l'activitat pesquera, la tradició d'aquest tipus d'organització i els avantatges que pel pescador suposa determina que en les costes gironines qualsevol pescador, ja sigui mariner, petit productor o empresari, estigui afiliat a la confraria de l'àmbit on treballa.

Tot membre d'una confraria col·labora econòmicament per al seu manteniment. El sistema establert per recaptar aquesta col·laboració és diferent segons les confraries.

La subhasta del peix és la més coneguda de les activitats que gestionen les Confraries de Pescadors.

En general, les confraries grans que disposen de llotja tenen establert un tant per cent del valor de les vendes setmanals de cadascuna de les embarcacions i les confraries més petites que no disposen de llotja tenen establertes unes quotes mensuals per cadascun dels seus membres. A canvi d'aquesta col·laboració econòmica tots els membres d'una confraria gaudeixen dels serveis que aquesta ofereix.

Finalitats i funcions

Molt diverses són les finalitats i funcions de les confraries de pescadors si ens atenem a les establertes en els seus estatuts, i semblen excedir en molt el que en un principi podria semblar que són les funcions d'una organització d'un sector productiu concret. Si bé es donen petites diferències entre els estatuts d'unes confraries i unes altres, en tots ells queden recollides funcions de càire assistencial —pensions per vellesa, promoció de l'habitatge, assistència a malalts i orfes, etc.—, de caràcter formatiu i educatiu —cursos de formació professional, formació pels fills i familiars dels afiliats—, benèfic, recreatiu, comercialitzador, econòmic, corporativista, financer, etc... Aquesta gran amplitud dels àmbits d'actuació i de les funcions de les confraries, sens dubte són fruit del caràcter primer religiós-assistencial, després professional, gremial i sindical que han tingut les organitzacions del sector al llarg de la història i que ha perdurat en l'esperit dels estatuts constitutius actuals. Aquest caràcter corporatiu, herència del passat, va tenir la seva raó de ser quan l'Estat encara no havia desenvolupat unes estructures pròpies de penetració en la vida social i econòmica del sector. Per això, les diferents organitzacions del sector es van veure en la necessitat d'assumir diverses funcions i varen anar configurant d'aquesta manera la seva presència en quasi tots els àmbits de la vida social i econòmica del sector.

Però, tal i com l'Estat ha anat assumint moltes de les funcions desenvolupades per les confraries o gremis, s'ha anat produint una disfuncionalitat real de les confraries en alguns d'aquests àmbits, com l'assistencial i el de formació. Si bé algunes confraries encara mantenen certes funcions assisen-

cial, sobretot de cara a complementar les pensions de vellesa i invalidesa, i ajuden en la formació professional dels seus membres, aquestes funcions assistencial i de formació són actualment assumptes de l'Estat. Paral·lelament a aquesta pèrdua d'algunes funcions, altres han esdevingut molt importants en les darreres dècades: aquelles que es centren primordialment en l'esfera econòmica, en facilitar als membres del sector el procés productiu que realitzen.

Les noves necessitats

Han estat les importants transformacions esdevingudes en el sector pesquer les que han determinat un increment cada vegada més important de les necessitats que en diversos àmbits planteja el desenvolupament dels processos productius i comercialitzadors de l'activitat pesquera. La incorporació del motor, l'increment consegüent en el tonatge de les embarcacions i la introducció de nous arts de pesca

—el més important el de l'arrossegament—, així com les transformacions del mercat, la creixent demanda de peix i la consegüent valorització de moltes espècies capturades, han fet que el procés productiu pesquer i la comercialització de les captures hagi esdevingut més complex i plantegi unes necessitats cada vegada més grans.

En primer lloc, l'estructura portuària ha esdevingut imprescindible per les grans embarcacions, alhora que la necessitat dels serveis adjacents i complementaris ha crescut a un ritme accelerat per tal de poder facilitar al màxim les tasques productives de la flota. En segon lloc, les transformacions del mercat i la necessitat d'adequar-se a les demandes d'aquest han fet de les llotges l'eix central de la comercialització de les captures, i de les seves condicions i procés de venda, l'assoliment d'una major o menor rendibilitat de les captures realitzades. En tercer lloc, el creixent control de l'Estat, el desenvolupament d'una política assistencial i laboral i darrerament la política fiscal més generalitzada, han incre-

L'Institut Social de la marina gestiona la Seguretat Social dels treballadors del mar. Als pobles costaners ha construït les Cases del Mar per tal de donar serveis socials i sanitaris als seus beneficiaris i oferir infraestructura a les Confraries que les administren.

Al matí tornen a port les teranyines —embarcacions de pesca d'encerclament o d'encesa—. Si hi ha hagut pesquera, el peix blau serà comercialitzat tot seguit.

mentat en gran mesura les obligacions administratives i tributàries del sector pesquer —fins als darrers anys molt poc controlat—, fet que ha provocat una creixent complexitat en l'administració i gestió del procés productiu i comercialitzador.

Són aquestes creixents necessitats que el sector pesquer ha anat plantejant en les darreres dècades, centrades en l'assoliment dels serveis mínims necessaris per desenvolupar la seva activitat productiva i de comercialització, les que han estat assumides per les confraries de pescadors i han passat a ser responsabilitat d'aquestes.

Són les confraries més grans i amb una flota que realitzi diferents tipus de pesqueres les que veuen més incrementades les necessitats plantejades pels seus membres i les que han de desenvolupar d'una manera més àmplia els serveis materials, de comercialització i de gestió.

Començarem per analitzar les necessitats materials més lligades al propi procés productiu del sector, i veurem com d'una manera directa o indirecta són les confraries les encarregades de donar resposta a aquestes creixents necessitats.

L'estructura portuària

Lògicament, l'estructura portuària necessària per les embarca-

cions de gran tonatge —arrossegament, encerclament, tonyina i algunes de palangre de fons— ha estat assumció indiscutible de l'Estat, donat el seu interès general i la forta inversió necessària. És per això que aquesta necessitat tan vital per al desenvolupament de l'activitat pesquera, encara que ha estat reivindicada per totes les confraries amb una flota pesquera important, s'ha vist condicionada a la política portuària estatal que moltes vegades no ha estat guiada pels interessos del sector. És així com les confraries que gaudeixen de port han vist créixer la seva activitat pesquera, mentre que les altres l'han vist anar davallant inexorablement.

Si bé la pròpia estructura portuària ha depès de la política estatal, els seus serveis adjacents poden dependre més directament de les mateixes confraries. Aquests serveis materials adjacents són molt diversos. En primer lloc, la fàbrica de gel o la cambra frigorífica per a la seva conservació i la màquina trituradora són un dels serveis més necessaris per possibilitar tant al pescador com al comprador la conservació del peix abans i durant la subhasta. Al mateix temps la cambra frigorífica destinada a guardar les captures és important sobretot per aquelles embarcacions, com les de tremall o palangre, que arriben de mar hores abans de la celebració de la subhasta. En segon lloc, les casetes

per guardar els estris de pesca també ajuden molt les embarcacions, perquè els permet de tenir prop del moll aquells ormeigs i materials més necessaris. Així mateix, els assecadors de xarxes i safareigs per rentar-les propers al port, els toros o grues que facilitin les tasques de transport i reparacions d'avaries, els magatzems de pertrets per al seu subministrament, la ràdio per comunicar des de les embarcacions amb la confraria, el telèfon a la disposició de tot pescador i comprador, els serveis higiènics de la confraria, i alguns d'altres, faciliten en gran mesura les tasques de la flota pesquera.

Quasi tots aquests serveis materials adjacents a l'estructura portuària són oferts actualment per les confraries gironines, a excepció d'aquelles més petites com les de Cadaqués, l'Estartit, Tossa i Lloret. Aquelles confraries de pescadors que per la seva tradició històrica compten amb un important patrimoni immoble han pogut oferir per si mateixes els serveis materials més necessaris a la seva flota. Per exemple, la Confraria del Port de la Selva —la que compta actualment amb el patrimoni immoble més important de tot el sector pesquer català—, compta amb uns terrenys i edificacions propis enfront del moll on tenen les cambres frigorífiques per la conservació del gel i del peix, la llotja, els assecadors de xarxes, etc... En canvi, altres s'han vist obligades a donar aquests serveis dins la zona portuària i conseqüentment en dependència de l'aprovació i construcció de la infraestructura per part de Ports. Per totes aquestes la tasca principal ha estat la reivindicació constant i moltes vegades àrdua de la infraestructura necessària per poder oferir aquests serveis, al mateix temps que s'han de fer càrrec de les despeses de les instal·lacions i maquinària —ja que Ports tan sols construeix les parets—. Molt depèn llavors en els serveis oferts per cadascuna de les confraries del major o menor interès i constància de la seva reivindicació davant de l'administració.

Comercialització de captures

A part dels serveis materials destinats a facilitar el procés productiu, el principal servei que pot oferir una confraria als seus membres és la possibilitat de comercia-

DOSSIER

	Llançà	P. Selva	Cadaqués	Roses	L'Escala	L'Estartit	Palamós	St. Feliu	Tossa	Lloret	Blanes
Llotja	si	si	no	si	si	no	si	si	no	no	si
Fàbrica gel	si	no	no	no	no	no	si	no	no	no	no
Frigorífics	si	si	no	si	si	no	si	si	no	no	si
Magatzem caixes	si	si	no	si	si	no	si	si	no	no	si
Magatzem Petretes	no	no	no	si	no	no	si	no	no	no	no
Casetes estris	no	no	no	si	no	no	si	si	no	si	si
Assecadors xarxes	no	si	no	no	no	no	si	no	no	no	si
Ràdio	si	no	no	no	no	no	si	no	no	no	si
Ordinador des de	79	85	no	82	86	no	71	86	no	no	79

Relació dels principals serveis materials oferts per les confraries de pescadors gironines.
Abril 1987. Elaboració pròpia.

lització de les captures en la base mateix. Per donar aquest servei és imprescindible que la confraria compti amb la corresponent concessió de llotja. Actualment, les set llotges del litoral gironí es troben concedides a les confraries de pescadors. Mitjançant la llotja, la confraria ofereix als seus membres no tan sols la possibilitat de comercialitzar les seves captures diàriament i poques hores després d'haver arribat de mar, sinó, el que és més important per al pescador, que li garanteix el cobrament setmanal d'aquestes vendes, encara que el pagament per part del comprador no hagi estat realitzat. És així com la confraria, l'organització del col·lectiu, corre amb el risc dels impagats per tal de garantir el cobrament a l'individu.

És en la llotja on la confraria ha de defensar al màxim els interessos de comercialització dels seus membres, arribant a aconseguir el millor preu possible per les captures. Diversos són els factors que incideixen en aquesta cotització. Uns, com l'accés a vies ràpides de comunicació o la proximitat als grans mercats, no poden ser canviats o afavorits per les confraries. Però d'altres, com la selecció i presentació del peix, la més o menys classificació per grandàries i espècies, la rapidesa en el procés de la subhasta i l'ampliació del cens dels seus compradors, poden ser promoguts per les confraries i d'aquesta manera afavorir una maximització de la competència i una major cotització del peix.

Les llotges gironines

Molt diferents són les instal·lacions de cadascuna de les llotges gironines, des d'una diferència espacial considerable fins una més o menys gran mecanització i automa-

tització de la subhasta. Actualment la llotja més gran és la de Palamós, amb una superfície que excedeix els 1.000 m²., seguida de la llotja de Blanes i de la de Roses. Però si bé l'espai disponible és important, encara ho és més el grau de mecanització del procés de vendes. Tot i que fou Palamós la primera confraria catalana que, seguint el model de les franceses, intentà mecanitzar la subhasta mitjançant uns monitors electrònics connectats a l'ordinador central de les oficines, la manca d'una infraestructura adient i els lògics problemes que ocasiona qualsevol innovació varen obligar a ajornar l'experiència per a més endavant. Poc temps després la confraria de Roses va assolir aquesta mateixa fita i actualment és l'única confraria de tot l'Estat espanyol que té mecanitzada totalment la subhasta. Les instal·lacions de la llotja de Roses foren reformades; l'actual sala de vendes té una estructura d'amfiteatre en la qual cada seient destinat als compradors disposa d'uns botons d'accés al monitor electrònic per tal de pujar en el moment del seu interès. En el monitor electrònic són reflectits l'espècie de peix subhastada en aquell moment, el nombre de caixes, el nombre total de kilos, el preu de sortida, i aquest preu que va descendant paulatinament fins que algun comprador es queda amb el producte ofert. Les caixes de peix van passant tot al llarg de la sala mitjançant una cinta transportadora per tal que el comprador des del seu seient pugui observar com en qualsevol altra subhasta les condicions i la grandària de l'espècie subhastada. Situada al començament de la cinta una bàscula automàtica està connectada al monitor i a l'ordinador de les oficines. La bàscula introdueix automàticament el pes de les caixes per subhastar i el subhastador introdueix l'espècie

de peix, l'embarcació que l'ha capturat i el preu de sortida. Amb la mecanització de la subhasta la confraria ha assolit realitzar-ho amb una gran rapidesa i comoditat, alhora que les posteriors tasques de gestió i administració de les vendes s'han vist també informatitzades i conseqüentment agilitades.

Si bé aquesta mecanització total de la subhasta només ha estat establerta en la Confraria de Roses, a tota la resta de confraries gironines que disposen de llotja hi trobem les instal·lacions mínimes necessàries per donar rapidesa i comoditat a les vendes. Les bàscules automàtiques són generals i les llotges més grans, com les de Roses, Palamós i Blanes, disposen de megafonia. També quasi totes les confraries disposen d'un magatzem de caixes amb un important estoc per tal d'assegurar el moviment diari de caixes entre pescadors i compradors. Algunes, com la Confraria del Port de la Selva i la de Llançà, disposen també d'unes màquines per rentar les caixes que els possibilita d'oferir diàriament les caixes netes i desinfectades tant al pescador com al comprador. Per últim, ja hem esmentat abans que el subministrament de gel és un dels serveis indispensables que la confraria amb llotja ha d'oferir als seus membres i als compradors. A excepció de les confraries de Llançà i Palamós, que compten amb fàbrica de gel pròpia, la resta de confraries gironines compren les barres de gel a un fabricant de Santa Coloma i mitjançant les cambres frigorífiques de què disposen i la màquina trituradora garanteixen el subministrament diari de gel tant als pescadors com al compradors.

A part d'aquestes instal·lacions materials destinades a agilitar i facilitar la subhasta, altres recursos són els emprats per les confraries per tal d'assolir les màximes cotit-

zacions en les seves vendes. Actualment, en quasi totes les llotges la presentació del peix i la cura en el seu tracte, així com a la quantitat de gel emprada per a la seva conservació tenen una gran importància i són requisits ja establerts per la confraria a tots els seus membres. Al mateix temps, cadascuna de les confraries té establert un sistema de classificació i selecció de les espècies per tal d'adequar-se millor a les necessitats del seu mercat i al tipus de comprador que arriba a la seva llotja. Mentre que en les confraries on la majoria de compradors són locals o comarcals la classificació per grandàries de cadascuna de les espècies és molt detallada i arriba a tenir més de tres categories, en aquelles confraries on els compradors més importants són majoristes aquesta classificació no és tan acurada.

A més d'aquests factors, la rapidesa en la subhasta ha esdevingut molt important a l'hora d'assolir unes bones cotitzacions, perquè permet al comprador distribuir aquell mateix vespre en els seus punts de venda els productes adquirits. Aquesta possibilitat esdevé molt important si tenim en compte que el caràcter predominantment turístic de la Costa Brava, així com el coneixement i valoració del peix en els mercats de l'interior de la província, fan que la demanda, no tan sols de peix fresc sinó del dia, incrementi molt els preus del peix. És en les confraries amb una flota pesquera més nombrosa i un volum de captures diàries important en les quals trobem que per a la celebració de la subhasta estan sempre preparats dos rotllos, per tal de no perdre temps entre la subhasta d'un rotllo i el següent. La Confraria de Palamós és l'única, però, que actualment subhasta a dos rotllos simultanis. Així mateix cadascuna de les confraries té establertes diverses formes per al compliment dels horaris d'entrada a port, l'ordre de venda en la subhasta i fins i tot alguna d'elles com la de Palamós han establert un sistema de torns, per tal d'assegurar el començament puntual de la subhasta i la no interrupció de les vendes tot al llarg d'aquesta.

Serveis administratius

Per últim, tot un conjunt de serveis administratius i de gestió, que estan esdevenint cada vegada més

1		2	
PEREZ	1	2	ROSA LLA
CARRO	5	6	TRÉS JINOS
ALAMBA	9	10	SERAFINA
MARRAS	13	14	JOSEFINA
MARRAS	17	18	J. JOSE
RASIRINA	21	22	CONCHA
LIBERT	25	26	RAMONA
CONCHA	29	30	EVITUBA
A. BARRON	33	34	PERLA
JOMARA	37	38	BANIAVANS
P. MARTÍ	41	42	
	45	46	
	49	50	
	53	54	

Tauler de control d'entrades al moll de les barques d'arrossegament. "Tinglado" de subhasta del Pòsit de Pescadors de Palamós.

importantes acompanyen aquests dos processos de producció i comercialització. Per tal d'oferir aquests serveis administratius i de gestió les confraries compten amb un nombrós personal administratiu. A excepció de Llançà i l'Escala, la resta de confraries gironines que disposen de llotja tenen actualment les oficines situades en la zona portuària, el que els permet de mantenir una relació directa entre la celebració de la subhasta en la llotja i la seva gestió administrativa en les oficines. A part dels mitjans tècnics més normals, en els darrers 10 anys totes les confraries grans han incorporat l'ordinador a la seva tasca de gestió.

En relació amb el procés estrictament productiu-extractiu, en primer lloc les confraries ofereixen als seus membres la informació i tramitació de tota la gestió a realitzar, davant les institucions de l'Estat pertinents, quant a la renovació, transformació i creixement de la flota, així com dels crèdits i ajuts que tant l'Estat com els bancs privats poden oferir. En segon lloc, gestionen mitjançant l'Institut Social de la Marina tot el relacionat amb la Seguretat Social dels seus membres. I per aquests el més important sens dubte és que la confraria és la que es fa càrrec de l'ingrés puntual de les seves quotes de SS, encara que per diverses raons els membres no hagin fet efectiu aquest pagament. Lògicament aquesta impossibilitat de pagament es dóna quan en les temporades dolentes de pesca les embarcacions veuen molt reduïdes les seves vendes i esdevé impossible assumir aquest pagament —fet constant per les embarcacions d'encer-

clament, perquè l'estacionalitat de les espècies de peix blau que capturen determinen sempre que durant els mesos d'hivern les captures esdevinguin, si no nul·les, molt poc importants—. Aquesta responsabilitat assumida per la confraria, pel col·lectiu, garanteix a tot productor del sector gaudir de forma continuada de les prestacions de la SS. Aquesta responsabilitat de la confraria envers l'ISM és una de les funcions que l'Administració els ha delegat. Si bé totes les confraries ofereixen aquests serveis, les més petites veuen restringida la gestió administrativa a la tramitació de tot el relacionat amb l'ISM.

En segon lloc, les confraries que disposen de llotja realitzen la completa gestió administrativa al voltant de la comercialització. A més de la gestió vers el comprador —facturació diària amb l'IVA corresponent—, el sector ha vist créixer molt ràpidament en els darrers anys la gestió obligada vers l'Estat —liquidació de l'IVA, certificats de vendes per a Hisenda, etc—. El control fiscal de l'activitat pesquera, poc reeixit fins aquests darrers anys, i la implantació de l'IVA han fet esdevenir la gestió administrativa de la comercialització una de les tasques més àrdues de les confraries. Només la incorporació dels ordinadors els ha permès assumir aquesta gestió sense veure's obligades a incrementar el personal administratiu, necessitat que per a algunes d'elles hagués estat impossible d'assumir a causa de l'elevat cost que suposa. Si tota aquesta gestió —facturació, liquidació IVA, certificats de vendes per a Hisenda— hagués de ser assumida per cadascuna de les empreses o unitats productives, el cost de gestoria seria insostenible per a moltes d'elles. Si els serveis de gestió de les confraries per una banda abarateixen els costos individuals de les empreses del sector, per l'altra faciliten a l'Estat el control de l'activitat pesquera mitjançant la delegació d'aquestes funcions.

En resum, podem afirmar que actualment, junt amb la facilitació del procés productiu i la comercialització de les captures, aquesta gestió administrativa ha esdevingut el tercer servei més important i vital per al sector.

Berta Nadal és antropòloga.